

Utbildningsnämnden

Underlätta för småbarnsföräldrar att vara förtroendevalda

Politikerinitiativ den 2 oktober 2017 av Hans Peters (C)

Förslag till beslut

1. Utbildningsnämnden föreslår kommunstyrelsen att avslå politikerinitiativet om att förtroendevalda kan omfattas av tjänsten omsorg på obekvämtid.
2. Utbildningsnämnden föreslår kommunstyrelsen att utreda andra möjligheter som skulle underlätta för småbarnsföräldrar att vara förtroendevalda.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har hemställt till utbildningsnämnden att utreda frågan om förtroendevalda kan omfattas av tjänsten *omsorg på obekvämtid*. I ärendet klargörs skillnader och likheter mellan omsorg på obekvämtid och förtroendevaldas rätt till ersättning för barntillsyn. Ärendet beskriver också konsekvenser med att låta förtroendevalda omfattas av tjänsten *omsorg på obekvämtid*. Vidare föreslås andra alternativ som kan utredas och i vilken mån dessa kan underlätta för förtroendevalda med barn.

Utbildningsenhetens bedömning är att frågan är mycket viktig och att kommunen ska underlätta för förtroendevalda som har barn, men omsorg på obekvämtid fyller inte det syftet och föreslår därför att politikerinitiativet ska avslås.

Ärendet

Kommunstyrelsen har hemställt till utbildningsnämnden att utreda frågan om förtroendevalda kan omfattas av tjänsten omsorg på obekvämtid. I ärendet klargörs skillnader och likheter mellan omsorg på obekvämtid och förtroendevaldas rätt till ersättning för barntillsyn. Ärendet beskriver också konsekvenser med att låta förtroendevalda omfattas av tjänsten *omsorg på obekvämtid*. Vidare föreslås andra alternativ som kan utredas och i vilken mån dessa kan underlätta för förtroendevalda med barn.

Omsorg på obekväm tid

Nacka kommun erbjuder tjänsten *omsorg på obekväm tid* för barn i åldern 1-13 år till familjer som när de förvärvsarbetar har behov av omsorg på kvällar, nätter och helger¹. Omsorg på obekväm tid ges i barnets hem av en person som anställs av Nacka kommun.

Den enskilde kan ansöka om omsorg på obekväm tid om hen är ensamstående och arbetar på obekväm arbetstid, eller är sammanboende och båda arbetar samtidigt på obekväm arbetstid. Med sammanboende menas personer som är folkbokförda på samma adress oavsett om båda är vårdnadshavare till barnet. Ansökan skickas in till kommunen, till ansökan bifogas intyg och schema över tiderna för förvärvsarbetet, för alla vuxna i hushållet. Utbildningsenheten prövar om det föreligger behov av *omsorg på obekväm tid* utifrån att alla vuxna i hushållet arbetar samtidigt. Beslutet gäller maximalt ett år i taget och ansökan sker därför varje år om behovet fortfarande kvarstår.

Om kriterierna är uppfyllda och ansökan beviljas kan den enskilde komma med förslag på barnskötare som kommunen anställer, alternativt kan kommunen vara behjälplig i rekryteringsförfarandet. Detta sker idag genom personlig assistansenheten.

Maxtaxans regler gäller för omsorg på obekväm tid och man betalar alltid det högsta beloppet för omsorgen oavsett hur många timmar barnet deltar i den ordinarie verksamheten på dagtid².

Förtroendevaldas rätt till ersättning för barntillsyn

Kommunen är skyldig enligt kommunallagen att ge skälig ersättning för barntillsyn till de förtroendevalda.

Kommunallag (1991:900)

12 b § Förtroendevalda med barn som har behov av tillsyn har rätt till skälig ersättning för kostnader för barntillsyn som uppkommer när de fullgör sina uppdrag.

Detta gäller dock inte förtroendevalda som fullgör uppdragen på heltid eller en betydande del av heltid. Lag (2002:249).

Rätten till ersättning är inte villkorad genom att de övriga medlemmarna i hushållet behöver förvärvsarbeta samtidigt för att den förtroendevalda ska ha rätt till ersättning.

Ersättningen uppgår för närvarande till maximalt 300 kronor per timme vid uppvisande av kvitto eller faktura. Syftet med ersättningen är att göra det möjligt för förtroendevalda att

¹ Vardagar under kvällar och nätter klockan 18.00-06.30 och dygnet runt på helger.

² Förskola, pedagogisk omsorg eller fritidshem alternativt ingen omsorg alls.

kombinera förtroendeuppdraget med familjeliv. Den förtroendevalda lämnar in och styrker kostnaden genom kvitto eller faktura och ingen annan administration krävs.

Konsekvenser av att låta förtroendeuppdrag omfattas av omsorg på obekvämtid

Synen på förtroendeuppdrag kontra förvärvsarbete kan innebära otydlighet vad gäller likvärdighet för alla kommuninvånare

Om förtroendevalda ska omfattas av tjänsten *omsorg på obekvämtid* behöver förtroendeuppdrag inom politiken likställas med förvärvsarbete. Idag är det inte i enlighet med reglerna för omsorg på obekvämtid att likställa ideella uppdrag eller förtroendeuppdrag med förvärvsarbete. Någon form av dispens krävs om ändringen ska kunna genomföras och då bör även beaktas andra former av förtroendeuppdrag och ideellt arbete för att säkerställa att kommunen behandlar kommuninvånare likvärdigt.

Konsekvenser för förtroendevalda som skulle använda omsorg på obekvämtid istället för barnvakt

Endast ett fåtal förtroendevalda skulle kunna komma i åtnjutande av insatsen eftersom det finns hårda krav på att alla i hushållet ska arbeta samtidigt. En konsekvens blir då att de förtroendevalde inte har rätt till insatsen utan att andra vuxna i hushållet förväntas ta hand om de barn som finns i hushållet.

En annan konsekvens är att vid föräldraledighet kan barnets vistelsetid i den ordinarie verksamheten komma att begränsas för att möjliggöra utnyttjandet av tjänsten *omsorg på obekvämtid*. Den som kombinerar föräldraledigheten med arbete/studier kan *antingen* basera barnets vistelsetid på föräldraledigheten (25 (förskola)/10 (fritidshem) timmar per vecka) *eller* på grundregeln som är arbetstid/studietid samt restid.

En tredje konsekvens är att avgiften kan bli högre om den förtroendevalda har sitt barn på förskolan mindre än 40 timmar per vecka eller om hen har ett större barn utan eftermiddagsomsorg.

Ytterligare en konsekvens är att omsorg på obekvämtid kräver en större administration från den som ansöker om tjänsten, jämfört med att lämna in kvitto för barnvakt. En ansökan för omsorg på obekvämtid görs varje år till kommunen. Till ansökan ska bifogas intyg och schema över tiderna för förtroendeuppdraget samt intyg vad gäller sysselsättning för alla i hushållet. Om det sker förändringar i anställningen eller i schemat under året ska detta informeras till utbildningsenheten.

Utbildningsenhetens bedömning

Det är av yttersta vikt att småbarnsföräldrar har möjlighet att inneha förtroendeuppdrag och utbildningsenheten ser positivt på att underlätta för föräldrar i den situationen. Dock är

möjligheten att använda omsorg på obekvämtid inte en effektiv och bra lösning. Ett fåtal förtroendevalda skulle kunna använda tjänsten, andra vuxna i familjen kan begränsas på sin fritid eftersom de då förväntas ha omsorg om barnen. Administrationen är mer omfattande än att lämna in kvitton för barnvakt och för vissa skulle förändringen kunna innebära högre avgifter. Barn till föräldralediga skulle kunna få mindre tid på förskolan eller fritidshemmet. Kostnaden för kommunen skulle öka med anledning av utbildningsenhetens handläggning av varje enskilt ärende, mellan uppskattningsvis 900 - 2300 kronor per ärende och år.

Detta sammantaget gör att bedömningen blir att omsorg på obekvämtid inte är att förordas. Förslag på andra lösningar som skulle underlätta för de förtroendevalda som har barn skulle kunna vara:

- a) information om vilka regler som gäller när man ersätter privatpersoner och färdiga mallar för kvitton
- b) utreda om förtroendevalda kan använda personlig assistansenheten om de inte vill använda nuvarande system
- c) inventera och informera de förtroendevalda om vilka barnvaktsföretag som verkar i Nacka

Ekonomiska konsekvenser

Kommunens timkostnad för *omsorg på obekvämtid* jämfört med ersättning för barntillsyn enligt reglementet bedöms vara likvärdiga. Om de förtroendevalda skulle omfattas av *omsorg på obekvämtid* skulle det medföra en utökad administration för kommunen genom handläggning, inklusive beslut, av ansökan. Kostnaden skulle, utöver timkostnaden för omsorgen per timme, öka mellan uppskattningsvis 900-2300 kronor per ärende/år, beroende på ansökans omfattning och komplexitet.

Kostnaden för *omsorg på obekvämtid* kommer att öka för kommunen om en förändring av systemet medför att någon förtroendevald nyttjar tjänsten.

Kostnaden för vissa förtroendevalda kan komma att öka.

Konsekvenser för barn

Förslaget att låta förtroendevalda omfattas av tjänsten *omsorg på obekvämtid* skulle kunna innebära färre timmar på förskolan eller fritidshemmet om föräldern är föräldraledig.

Bilaga: Politikerinitiativ – Småbarnsföräldrar måste kunna vara aktiva förtroendevalda, även på kvällar

Lotta Valentin
Enhetschef
Utbildningsenheten

Weronica Jahnfors
Förskoleexpert
Utbildningsenheten